

GOSHING CHODPA*

PHUNTSHO RAPTEN**

ABSTRACT

Most villages in the country have local customs and rituals that have been practiced over many generations. The Lou-chu of Sha valley, Kharam of Chali, Kharphu of Banjar in Mongar, Chodpa, Roop and Kharphu in the Kheng region are a few examples. However, most of them are gradually being discontinued as people who practice them die or move from the villages.

This paper attempts to study and document the celebration of Goshing Chodpa in the lower Kheng region. It discusses the history and origin of Chodpa, types of Goshing households, local invocation rites, and their influences on the local people.

INTRODUCTION

Chodpa (literally meaning offering) is an auspicious festival of the people of Goshing in the lower Kheng. It is celebrated every year from the fourteenth to sixteenth day of the tenth

* This paper is based on my personal observation of Goshing Chodpa and interviews with the villagers of Goshing community during the proceeding of the festival from November 29 to December 2, 2001. I would like to thank Goshing Gup Pema, krongpa Apa Doto, Druba, Sangye Yidup, Konyer Sangye Lhendup, Bonpo Phub Thinley, pamo Rinchen Sudanla, Gadpupa Tshewang and many other people of Goshing for their information. I also like to thank Karma Ura for editing this paper and Kesang Tshering, Research Assistant, CBS for his assistance.

** Researcher, The Centre for Bhutan Studies

Bhutanese month. The people of Goshing also observe two other festivals: the *Buedpa* is celebrated on the twentieth day of the first month, and the *Derchu* on the eighth day of the fifth month to propitiate local deities. Although these festivals include Buddhist rites, mask and folk dances in many parts of Kheng, the invocation and propitiation of regional and local deities and spirits by Bon priest and pamo are very common in parts of lower Kheng such as Ngangla and Goshing.

People believe that mountains, lakes, streams, cliffs and forests are abodes of spirits and deities, which can be friendly or harmful to human beings depending on one's actions. Pollution or disturbance through any human actions provoke them to cause illness and harm. Shamans (pawo/pamo) and Bonpo are known for their knowledge and skills in harmonizing relationship between humans and those spirits. During *Chodpa* they play an important role as intermediaries between human beings and the spirit world. They appease spirits through rituals, and subsequently promote human health and well-being. They also exorcise evil influences, carry out divinations, and suggest possible remedies.

ORIGIN AND HISTORY OF CHODPA

It is not known how and when *Chodpa* came to be celebrated in Kheng. Invocation recitals by Bonpo and pamo make references to its existence predating Zhabdrung's arrival in 1616.¹ The oral sources trace it to the time of *sacha namcha*- the formation of earth and sky. *Chodpa*, as celebrated in Goshing,

¹འཇམ་མཉམས་རྒྱུ་བོད་ནས་བྱེད་མོ་ལ་བྱས་མི། ལྱེ་བརྟེན་ལ་ལྟོ་རི་གོ་ར་མོ། ལམ་གཞུང་ཀར་ལྗོང་། ལ་དེ་རི་ཐང་། ལྷ་མ་རང་ལྷ། དང་བོ་མ་མའི་མཛད་པའི་ལུང་བསྟན། When Zhabdrung came from Tibet, his horse faced the direction of the south and saw Khar Dungkarpong, La derithang and Chu morongchu as prophesied by forefathers.

came from Ngangla. In the olden days the people of Goshing had to carry goods from Ngangla to Gomphu, walking for two full days each way. The settlement at Goshing began on places where porters established transit camps on their journey. It was Apa Tashi who replicated Ngangla Chodpa in Goshing, and three generations (*skye rab*) have passed since then. Therefore, characters and significance of Bonpo, pamo and Gadpupa (a character in *Chodpa*) are similar to that of Ngangla Chodpa.

PROCEEDINGS OF CHODPA

On the thirteenth day of the *Chodpa*, lama, *lopen* and lay monks congregate at Goshing Krong and prepare ritual cakes. They perform Buddhist rituals from the fourteenth to sixteenth day of *Chodpa* in the lhakhang, which was built in 1916. On the fourteenth, the Bonpo from Budizhi, pamo and her assistants from Lichibi, and Gadpupa from Lingmapong meet at chorten Bumpa, which is near Goshing lhakhang, and together they perform a purification rite by offering *bangchang* and *arra*. They conduct a *Sa-kor* ritual in the evening on the same day. The next day, the Gadpupa dance is performed in the lhakhang, followed by invocation of Tsanchen Ama Ringlamo after sunset. Ama Ringlamo is the chief local deity of Goshing and Panbang. *Chodpa* concludes on the sixteenth with blessing and Namda duetshey (Tashi molem) conducted by lama, *lopen* and lay monks.

TYPES OF GOSHING HOUSEHOLDS

The people of Goshing are divided into three groups of *threypa* (taxpayers): *threypa cheywa* (big taxpayers), *threypa barma* (medium taxpayers) and *threypa chungwa* (small taxpayers). As the names suggest, the household division is based on the people's tax paying capacity. Population strength

and lineage also determine the division. The *threypa cheywa* has the largest tax paying capacity and rank of nobility compared to the *threypa barma*, which has the medium tax paying capacity and middle ranked people. *Threypa cheywa* includes people from Zuri, Buntangpa, Breylla, Ngalong and Jarpa, and *threypa barma* includes Jeyragpo, Yugi and Jarpa. *Threypa chungwa* is inferior in all aspects. It includes Zurpupa, Jeyragpo, Khalingpa, Golingpa, Thrunghungpa and Montangpola. It must be noted that Jarpa and Jeyragpo also referred in other *threypa* are not of the same lineage. *Threypa cheywa*, *barma* and *chungwa* are also known as the *Breylla*, *Jarpa* and *Lamanpa* respectively. This social division is also prevalent in Ngangla.

POST OF KRONGPA AND PAMPA

Every *threypa* appoints its representatives, known as krongpa and pampa, on the third day of the twelfth month. Their terms last for three years. Krongpa² sponsors and coordinates *Chodpa*, *Buedpa* and *Derchu* for three consecutive years. Krongpa is assisted by pampa who contributes in kind, labour and money for the festivals. All *threypa* have traditional houses at Goshing Krong (the festival site) built by the respective *threypa*. It is mandatory for all krongpa to stay in their respective krongpa houses at Goshing Krong for three years. But pampa can stay in their villages.

It is also customary for any individual to serve first as pampa before becoming a krongpa. The tenures of the krongpa and pampa of a particular *threypa* end on the same day. The Krongpa resigns and hands over his responsibilities to the pampa, who then is automatically promoted as a krongpa.

² Also known as Krongpa Apa

Eventually when every krongpa resigns, he or she would have served for six consecutive years. It is the most challenging and onerous task a person shoulders for his or her *threypa*. It must be noted that krongpa and pampa of all *threypa* are not appointed in the same year.

Every krongpa and pampa possesses one silver coin called *betam karp*. The face of the coin bears an inscription དགའ་ལྷན་ལོ་བྱེད་ ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ། on one side and eight auspicious symbols (Tashi Tagye) on the other side of the coin. When a krongpa resigns from his post, he hands over his *betam karp* and a symbolic *khadar* (ceremonial scarf) to his successor. Similarly, a pampa gives his *betam*, along with a bottle of *arra*, to his predecessor to appoint a new candidate in his (pampa) place. A man would be appointed as a pampa on the basis of a mutually agreed chart drawn by *threypa*. The outgoing krongpa hands over the pampa's *betam* to a new pampa. The acceptance of *betam* symbolizes the occupation of the post. Oral tradition says that Zhabdrung gave these *betam* as a gift to his host and if any candidates refuse to assume the post of a krongpa or a pampa during their turn, ill luck and misfortune will befall both the candidate and the village to which he belongs. Although there is no historical evidence of Zhabdrung's visit in the Kheng region, it is possible that Kheng nobilities from Tama Chogpa (lower Kheng), Nangkorpa (middle Kheng) and Phikorpa (upper Kheng) would have been patrons. On the day of his appointment, a new krongpa must host a big feast to all *threypa*. This was a very expensive affair in the past, costing seven pigs, one bull and a several *matangma*³ of *arra*

³ Container of *arra* and *bangchang*.

and *bangchang*. The quantity of meat has now limited to two pigs.

The krongpa of all three *threypa* have access to eleven acres of farming land registered in the name of the community lhakhang. They are exempted from local taxes and labour contribution throughout their term. But they are not free of certain disadvantages. Since they have to live in their respective krongpa houses located in Goshing Krong for three years, they have to abandon their own houses and farms in the villages. As a result, their farms often turn into bush-land, and the houses can be ruined due to lack of maintenance. It is quite difficult to farm the lands and maintain houses even after their return. It is because of these problems that some people prefer to appoint krongpa permanently, while others still favour preserving the tradition.

CONTRIBUTIONS BY KRONGPA AND PAMPA

Unlike the community sponsored festivals in other parts of Kheng, *Chodpa* and other festivals celebrated in a year in Goshing are organized and sponsored entirely by six people: three krongpa and three pampa. During the *Buedpa* festival, every krongpa and pampa contributes one *phuwa*⁴ of rice for *dru chum*, one bottle⁵ of *arra* for *serkhem*, two *bre*⁶ of flour for ritual cakes, one *sung* of butter, one cheese ball, one *phuwa* of sugar and one *bre* of maize for *tshog* offering. With the exception of maize, they also make equal contributions to *Derchu* and *Chodpa*. Moreover, one extra *bre* of flour and one *sung* of butter are given away for *Chodpa*, which is celebrated

⁴ *Phuta*.

⁵ It is interesting to note how bottle has replaced traditional *palang* indigenously made in Goshing

⁶ *Dre* is called *bre* in Khengkha. I have used *bre* in respect for Kheng dialect.

for three days. In addition, to facilitate propitiation of Ama Ringlamo by the Bonpo and pamo on the fifteenth day, every krongpa contributes one bottle of *arra*, two *bre* of *sip* (beaten rice), one *sung* of butter, one kilogram of ginger, three *bre* of rice and one *phuwa* of sugar. Krongpa provides food and wages for *lama* and lay monks, while the pampa supports the Bonpo's wages, pamo and her assistants.

It is interesting to note that Bonpo, Gadpupa, Gyalwagongma (guests invited from the locality) and pamo have hierarchical standing in the society. As the Bonpo belongs to *threypa cheywa*, the krongpa apa of *threypa cheywa* looks after him and lay monks during the duration of the *Chodpa*. The Krongpa apa of *threypa barma* looks after Gadpupa and Gyalwagongma, and krongpa apa of *threypa chungwa* looks after the pamo and her assistants. During the festival, it is a customary that every individual stay in their respective *threypa* house, and the respective krongpa apa must extend his hospitality to the people belonging to his *threypa*.

GYALWAGONGMA

Gyalwagongma, literally meaning luminous persons, is an honorary title given to people who are invited to preside over *Chodpa* and its ceremonies. It was once a tradition to invite the Khoche, one of the noble families from Joka or Ngangla, as Gyalwagongma to preside over *Chodpa*. Three krongpa then used to offer one slaughtered pig to Gyalwagongma as a sign of respect. This tradition was discontinued four years ago and the people appointed economically well-off persons or retired krongpa from their own community as Gyalwagongma, whose main role is to receive the Bonpo, Pamo and Gadpupa, to preside over their rituals during Sa-kor and invocation of

Ama Ringlamo, and to make necessary financial contribution in various rituals.

Gyalwagongma contributing cash to Krongpa

SA-KOR RITUAL

Sa literally means land and *kor* refers to circuit or circumambulation. It is, therefore, a territorial circuit rite. The Bonpo, pamo and her assistants together conduct *sa-kor* ceremony on the fourteenth evening in all three *threypa* houses: first at *threypa chungwa* (Lamanpa), then to *threypa barma* (Jerpa) and later to *threypa cheywa* (Breyla). During the ritual, they summon *lha*, *tsen*, *dued* and *neypo* residing in the mountains, valleys, lakes, forests, streams and cliffs of Goshing, Ngangla, Pangbang, Joka, Samrang, Tamshing and areas bordering Assam. They make special references to *chosung* of Tamshing, Somrang and Samrang villages of Bumthang, because they also worship them and summon for propitiation during their annual *chosung* ritual. They make

dough imageries of three *chosung*, *lama*, *yidam* and *khandro*. The *sa-kor* ritual continues until dawn. People believe that if their deities and spirits are appeased, they will be rewarded by averting misfortunes, rivalry, contempt, ailments and epidemics. During the *sa-kor*, Pamo invokes the blessing for long life and power as evident from the text of her recital below.

མག་ལ་ཚེ་མེན་དུག། ཚེ་བླ་གེ།

ལ་ལ་དབང་མེན་དུག། དབང་བླ་གེ།

ལུས་ལ་རྩོད་མེན་དུག། རྩོད་བླ་གེ།

No life in head. I beseech for it.

No power in speech. I beseech for it.

No warmth in body. I beseech for it.

PURIFICATION RITE

The Bonpo and pamo perform purification rites on the fourteenth day of *Chodpa* to cleanse the environment before they invoke and welcome deities and spirits. *Bangchang*, chili powder and incense are offered during the invocation ritual. There is no blood sacrifice of livestock.

Purification rite of incense burning and arra offering by Bonpo, Pamo and Gadpupa

The Bonpo makes the following recital in most occasions. Different spirits and deities are invoked in every stanza between as the text below shows.

ད་སྲུམ་སྐྱབས་མགོན་ལྷ་ལོགས་བུ་ཟླ།
བརྟན་པའི་ལྷ་སྲུང་སྐྱབས་བླ་མ་དཀོན་མཆོག་གསུམ།
བསམ་རང་བ། ཏམ་ཤིང་བ།
ཡབ་བྱམས་པ་ཤིང་རྗེ། ཡམ་གོ་མའི་ལ་འོར་དང་བཅས་པ།
ལོ་འོར་ལ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དྲུས་བཟང་ན་བུ་ཟླ།
ཞལ་འི་བྱེད་དང་བཅོམ་བྱེད་ཀྱི་དྲུས་བཟང་ན་བུ་ཟླ།

Wayo, Wayo - Voices from the Past

རོ་མི་མུང་གོ་མ་བེ་ཡོ། ལྷ་འབདན་རྟོང་གོ་མ་བེ་ཡོ།
 བཀའ་དང་དགོངས་ལེལ་མ་གནང་ལའི་བུ་ཟླ།
 ཞལ་བ་ལོག་བ་མ་གནང་ལའི།
 ད་སུམ་རེད་ལའི་གསང་རབ་ཀྱི་གྲུའི་མཚོན་ད།
 ཤིང་རིགས་ཀྱི་མེ་ཏོག་གི་མཚོན་བ་འབྲུལ་ཏུ་བུ་ཟླ།
 རེད་རའི་རླ་བ་བརྩུབ་ལ་ན། གཡུས་ཀྱི་གདངས་རེས་ན། མི་ལ་ གཏམ་ལ་ དགྲ་ལ་ སུར་
 ལ་ཚགས་དང་བྱུང་གོ་མ་ལམ།

Today, all the protecting deities
 And guardians of dharma, *lama* and the Triple Gem
 Samrangpa, Tamshingpa
 Lord Jampa Shingjey
 Yum Gomo and her attendants
 On auspicious twelve months of the year,
 And auspicious 350 days of the year,
 Do not let us down.
 Do not shy away from us.
 Do not be displeased and angry.
 Do not feel loathing.
 In today's offering of song and incense by us,
 And offering of flowers of different trees,
 During our tenth month,
 Within our territorial boundary,
 Let there be no slander, gossip, animosity and black magic.

After the purification rite the Bonpo invokes *tсен* of four directions: Lingla Lingchen Tongpai Jamtso and Lamling Jaling Norbu of the east, Somro Somro of the south, Panglajungla Harinagpo and Wamla Rodongnagpo of the

west and Tajang Domjang Dimjang and Ama Dokar Gyeltshen of the north. Apart from *dued*, over 170 *neypo* are summoned for propitiation. Since each of them are identified with a particular territory like valley, cliff, strategic location of river confluence, forest, moor and so forth, special reference to their places must be mentioned when invoked.

The people of Goshing and Ngangla worship Ama Ringlamo - the patron *tsen* of the region. She is referred to as *manmo* (lake-woman). The Bonpo and pamo conduct rites to honour Ama Ringlamo in the evening of the fifteenth day of *Chodpa* at Lhabrang, a hundred meters from the lhakhang. It is celebrated to prevent ailments, exorcise evil influences and invoke good luck. Offerings consist of *changkyed* (fermented rice) and *tshog* (beaten rice and ginger packed in banana leaves). The offering is distributed to the participants after the ceremony. Three krongpa apa who prepare *changkyed* are not allowed to sleep with their wives on the twelfth night. They cook nine *bre* of rice on the thirteenth evening, mix yeast into it and place it on the triangular branches of Ama Ringlamoi Sang (tree of Ama Ringlamo) for fermentation. It is collected on the fifteenth morning. If it ferments well, it foretells abundance of rainfall, less epidemic and a good harvest for the following year.

Invocation of *neypo* begins systematically from the plain of Assam, India to the hill of Goshing. It first begins from the *neypo* of Bangsha Bari in Assam (place where Khengpa still trades with Assamese), *neypo* Mathang Garipa (Bhutan Assam border) and gradually goes up the valleys and hills. Other *neypo* summoned for the invocation are Kangkarey Gangpa, Ridang Gangpa, Miser Gangpa, Pangbangpa, Jindala Gangpa, Jarigangpa, Chey Nyenpa, Odigangpa, Zhaling

Wayo, Wayo - Voices from the Past

Toepa, Budigangpa, Sangsa Ripa, Mamungpa, Siling Bipa, Sangtipa, Dongdong Bipa, Wanglingpa, Badizhing Harinagpo, Morang Logpa, Dinjang Ngawang Lama, Meywagangpa, Gorlampa, Bilamtipa, Bangkila Harapa, Aunglingpa, Dongdong Barinagpo, Natong Choeley Reypa, Babilapa, Chortenpongpa, Phuenchungpa, Lamtangpa, Gorjeyla, Gepgeplapa, Rikampa, Zangbipa, etc.

*Rice being fermented on triangular branches of Tsanchen Ama Ringlamo's tree
Invocation Rite of Tsenchen Ama Ringlamo*

Phod offering for Ama Tsanchen Ringlamo

For the preparation of Ringlamo's ritual, six Peyzangpa, who are young village boys assist the Bonpo in the preparation of the ritual site and altar at Lhabrang. Every krongpa and pampa appoints one peyzangpa. The Bonpo is later joined in the invocation of Ringlamo by the pamo and her assistants, namely *zomkhen* and *champon*, along with their chorus in the late evening at Lhabrang. After the Bonpo has summoned and offered *bangchang*, *changkyed* and *tshog* to Ama Ringlamo, people seek *lungten* (prophecy). Every individual introduces his or her *lo* (birth year sign) and offer prayers and *nyender* to Ama Ringlamo. Thereafter, Bonpo pours *arra* and *changkyed* on a folded square banana leaf and throws it at the altar on behalf of a person seeking divination. It is considered a good omen if it lands fully unfolded at one throw. However, if it remains folded or semi-folded, it is construed as a bad omen. In such case, it is thrown three times.

After the ceremony is over, Ama Ringlamo's *phod* (*changkyed*) and *tshog* are distributed to all subjects. It is believed that they will be blessed and protected from all kinds of misfortunes with the usual grandness. People are also apprehensive that poor harvest, sickness and other misfortunes will befall them in the coming year if they fail to propitiate Ama Ringlamo.

GADPUPA DANCE

In local dialect, Gadpupa means an old man. According to the text (see appendix) he was sent by Lha Jain (Lord Indra) to earth to bless people with longevity, prosperity and fertility. He originally came to Goshing from Ura, Bumthang as revealed in verse recitations of his encounter with Ura Nadmo (female host). Gadpupa dance is performed at the dawn of the fifteenth day of *Chodpa* inside the lhakhang. He offers prayers of longevity, wisdom, and wealth for his root lama, luminous persons and gracious parent, utters exhaustive mockery comments on the genital organs and human body, narrates about his travel from Ura to Goshing and his encounter with some local wrathful spirits and how he subdued them, and eventually tosses auspicious grains of rice. Gadmo (old woman) and Praolo (monkey boy) join him later in the courtyard. Thereafter, they go to *threypa barma*, *threypa cheywa* and finally to *threypa chungwa* to do the same theatrical performance. Gadpupa has a wooden phallus hung from the waist. The phallus, which is symbolic of many things, is explained exhaustively in Gadpupa's recital text.

དང་མོ་དང་མོ་གནས་ཚེ་ལས་བཟུངས་བའི་མཛེ་རྩེ་རྩེ་རྩེ་རྩེ་ལོ་ལོ།

བཞུགས་ན་རྩོད་རྩོད་གཉིས་ཀྱི་ཁྱི་ལ་བཞུགས།

ཏང་བ་མེད་རུང་ལོང་ཤེས་བས།
དབའ་ཚལ་ཅན་ལ་བྱགས་འཚལ་ལོ།
མིག་ཏྲི་མེད་རུང་འཇུལ་ཤེས་བས།
འཁོར་རྩལ་ཅན་ལ་བྱགས་འཚལ་ལོ།
རྩྏ་ཏྲི་མེད་རུང་ས་སྐྱགས་སྐྱག།
ང་རྩལ་ཅན་ལ་བྱགས་འཚལ་ལོ།

ENGLISH TRANSLATION

The old trunk of the phallus, born long ago in Tsari,
Sits on the throne of two eggs.
Although it has no legs, it can rise
To the heroic one, I prostrate.
Although it has no eyes, it can penetrate
To the mobile one, I prostrate.
Although it has no bone, it is hard
To the ferocious one, I prostrate.

⁷ For more details, refer to Gadpupa's text in the annexure.

Gaudpupa performing his dance in the early morning in Lhakhang

Before they exit from every krongpa house, Gadpupa uncovers his wooden phallus and blesses every one. It is believed that the act exorcise evil spirits and blesses a sterile person with fertility. Besides, when Gadpupa performs *tashi melom* (auspicious prayers) in the end, the family members of krongpa, Gyalwagongma and the elderly people see *tagpa* (prediction) by placing individual cups filled with *arra*. Gadpupa recites auspicious prayers and solemnly tosses grains for the good will and good fortune. The cups filled with an odd number of grains are considered auspicious for its owner.

COSTUMES AND CHASTITY

A pamo is not hereditary. In absence of any written scripture, the recitations are passed on orally. A woman who was to succeed a pamo learns it by accompanying the incumbent one.

Pamo ties a strip of cloth on her forehead and adorns her hips with fangs of wild animals. Carrying a *drilbu* (bell) in her right hand and a bamboo fan in her left hand, a pamo makes poetic recitations and eventually enters into a trance state. The sound of the bell is believed to reach the deities and spirits who are being summoned for propitiation. The Zomkhan and champon carry drums and beat them to the rhythm of a chorus singing "*omo mani pedmi hung*". The Pamo and her assistants strictly avoid meat and sex from the first to the twentieth day of the tenth month.

Although Gadpupa does not refrain from meat and sex, he remains in meditation from the first to the eleventh day of the tenth month. During that time, he rehearses and performs *tercham* (treasure dance) at his house. The role of Gadpupa is also not hereditary. He is succeeded by his close relative or someone who is good at performance required by the role. Although there is a written text for Gadpupa, on most occasions, it is transmitted orally owing to illiteracy. He wears a white *gho* and carries a small bone trumpet and a bamboo staff.

The Bonpo is hereditary. He is distinguished by his white scarf and white stripe of cloth worn over his forehead. Like the pamo, a Bonpo has no written scripture. Therefore, his knowledge and narration are transmitted orally. During *Buedpa* and *Derchu* festivities, he remains in meditation and refrains from meat and sex for one week on each occasion. However, during *Chodpa*, he remains in meditation from the thirtieth day of the ninth month and refrains from meat and sex until the eighteenth day of the following month.

CONCLUSION

It is uncertain if *Chodpa* will continue in the same order and style hereafter. The invocation ritual and roles of Bonpo, Pamo and Gadpupa have already diminished over the last few years, since people are discouraged by functionaries from practicing. As a result, *Chodpa* is not conducted with the full ritual ceremony as it used to be in the past. The dance of Pedmalingpa, which is performed to accumulate *yang* (fortune and prosperity) at the end of *Chodpa* is observed briefly. Similarly, the custom of receiving Bonpo, pamo and Gadpupa at the *Kadam* (meeting spot) where Gyalwagongma and elderly village people announce oral instruction of rules for *Chodpa* is no longer pursued. The amount of offering of *arra* and *bangchang*, which form the main component of *Chodpa* is also reduced. The age-old practice of offering prayers and seeking prophecy from Ama Ringlamo is similarly under pressure to be discontinued.

The present culture of *Chodpa* is already marginalized, and it is likely to disappear once the popular mask dances are introduced⁸. Bonpo, pamo and Gadpupa will then lose their representations and significance in the community.

⁸ The civil servants from Goshing have already contributed towards purchase of masks and dress for mask dance.

དང་། བརྒྱུད་བཞིན་ཉི་ཟླ་ཞིན་ཏུ་ཕྱི་ལོ་བས་ཀྱང་། མི་ཚོ་ཚུ་བ་ཤིང་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཚོ་བྲགས་པ་
 བརྟན་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཕོན་རྩོལ་དང་རྒྱས་བས་ཞུགས་ཡོད་དམ་ལ། བདག་གིས་རྒྱལ་བ་གོང་མའི་
 དབུ་མཛོད་བས་མི་ཚོ་ཚུ་བ་ཤིང་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཚོ་སྐྱོ་ཕོན་རྩོལ་དང་ལྡན་བས་ཞུགས་ཡོད་དམ་ལ།
 བདག་གིས་མཛོད་ལི་གཏུང་བཞིན་དབུ་མཛོད་བས་སྐྱོ་ཚོ་ཤི་བོ་ཞིན་ཏུ་བརྟན་པ་དང་། ལྷན་སྐྱོགས་
 བས་ཁ་བཞིན་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། བརྒྱུད་བཞིན་ཉི་ཟླ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་བས་ཀྱང་། མི་ཚོ་ཚུ་བ་ཤིང་བས་
 ཀྱང་། སྐྱོ་ཚོ་ཟླ་ལ་བརྟན་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཕོན་རྩོལ་དང་རྒྱས་བས་ཞུགས་ཡོད་དམ་ལ། བདག་གིས་
 རྒྱལ་བ་གོང་མའི་དབུ་མཛོད་བས་མི་ཚོ་ཚུ་བ་ཤིང་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཚོ་ཟླ་བ་བརྟན་བས་ཀྱང་། ཇི་
 གཏུགས་སྤྱིར་བཞི་སྐོར་བས་གང་ཚོན་ཀྱང་། རྟོད་སྐུལ་ཟེར་གྱི་ས་གཞན་ཀྱང་། གོང་མའི་ཐུགས་
 དང་ལྡན་བས་ཀྱང་། ལྷན་བདག་འཁམས་དང་ལྡན་བས་ཀྱང་། ལྷན་བས་ལྷན་གྱི་སྐྱུང་བས་ཀྱང་།
 བས་སྐྱོ་ཚོ་མེད་གིས་ཉི་ཟླ་དང་ལྡན་བས་ཞུགས་ཡོད་དམ་ལ། བདག་གིས་དེའི་ཕན་པ་མའི་གཙོ་
 རྒྱས་བས་མི་ཚོ་ཚུ་བ་ཤིང་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཚོ་ཟླ་
 བ་བརྟན་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཕོན་རྩོལ་དང་རྒྱལ་བས་ཀྱང་། སྐྱོ་ཚོ་ཤིང་བ་བརྟན་བས་ཞུགས་ཡོད་དམ་
 ལ། རྒྱ་ལྷོར་ལྷན་བཞི་བདག་པོ་བདག་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཙོ་རྒྱས་བས་གཞན་པོ་གཞན་པོ་ཐམས་
 ཅད་ཡང་། སྐུ་པོ་སྐུ་པོ་ཐམས་ཅད་ཡང་། ལྷན་དུ་བས་ཀྱི་གང་བས་ཀྱང་། བས་ལ་མར་ལུ་
 མོད་པ་དང་། བོག་ཏུ་ལོར་གི་གང་བས་ཀྱང་། ལོར་ལ་གོས་ཁ་མོད་པར་ཤགོ། བར་མི་ལི་གང་བར་
 ཤོག། མི་ཚོར་བས་སྐུ་ལྷན་སྐུ་ལྷོགས་བས་ལྷན་པོ་མ་ཡོད་དམ། ལྷན་དུ་ལྷན་དུ་རྩོད་པ་ལྷན་
 དག་ཁ་ལྷན་དཔལ་ལོ། ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷོགས་སྐྱོ་ཡོད། ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷོགས་སྐྱོ་ཡོད། ལྷན་པོ་ལྷན་
 པོ་ལྷོགས་སྐྱོ་ཡོད། ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷོགས་སྐྱོ་ཡོད། ལྷན་དུ་ལྷན་དུ་ལྷན་དུ་ལྷན་དུ་ལྷན་

དེའི་དམ་པ་ལ། ལྷ་རྒྱལ་ལྷ་རྒྱལ། མག་རྟོག་ཤིར་གྱིས་བུམ་པ་འདྲ། དབང་མང་པོ་བལྟ་བ་
 ཡིན་ལ། དབྱམ་རྩེ་ཚོ་བརྒྱད་ལྷ་བ་འདྲ། ལྷགས་མང་པོ་འཁོར་བ་ཡིན། མིག་ལོ་རྒྱལ་རྒྱལ་ལྷག་
 འདྲ། གཞུགས་མང་པོ་མཇལ་བ་ཡིན། རྣམ་ལྷོག་ཤིར་གྱིས་ལེབས་ཚོ་འདྲ། གཏམ་རྣམས་མང་པོ་ཚོར་
 བ་ཡིན། ལྷ་ལོ་ཤིར་གྱིས་འབྲེང་བ་འདྲ། གྲི་བེང་རྩོམ་དགར་རྒྱུམ་བ་ཡིན། ལྷགས་ཕྱི་རྩེད་ཕྱི་ལེ་བམ་
 འདྲ། བགས་ཕྱི་དེའོ་ཕྱི་ལེ་བམ་འདྲ། དམ་ཚོས་མང་པོ་ལྟ་ར་ར་རྣམས་བ་ཡིན། ལྷ་རྒྱལ་ལྷ་རྒྱལ།
 ལྷོ་ལོ་བསྐྱེད་བམ་བརྒྱད་འདྲ། ར་ཚང་མང་པོ་འབྲུང་བ་ཡིན། སོ་ལོ་གཏུར་ལྷུང་དགར་མོ་འདྲ། ཟ་
 བྲུང་མང་པོ་ལྷུང་བ་ཡིན། ལག་པ་ཤིར་གྱིས་བྲུབ་ལྷུམ་འདྲ། ལྷོ་མང་པོ་གཞུགས་བ་ཡིན། མ་ཚོག་
 དོས་ཚང་ཚེན་འདྲ། ལྷུང་མང་པོ་འབགས་བ་ཡིན། མཇེ་ལོ་རྟོ་ལྷུང་བ་འདྲ། ལྷོ་མང་པོ་མཇེ་བ་
 ཡིན། མར་བ་རྒྱུར་གིས་འཁོར་ལོ་འདྲ། རྒྱལ་འབབ་མང་པོ་བརྟོར་བ་ཡིན། བརྟོར་བརྟོར་ལེར་བ་ཡིན།
 ལྷ་རྒྱལ་ལྷ་རྒྱལ། དབང་རྟག་རྩེ་རྟོགས་ལས་བཞི་རྣམ་བཞི་ལོ་ལོང་ལས། དགུར་གིས་རྟོར་མ་
 རྩེན་རྟུག་རྟུག་པ་འདྲ། དུས་དུས་ལེར་བ་ཡིན་ལ། དབང་རྟག་རྩེ་ལས་རྣམས་ལོ་ལོང་ལས། ལ་
 བ་ལ་མ་འབྲིགས་བ་འདྲ། འབྲིགས་འབྲིགས་ལེར་བ་ཡིན། དབང་རྟག་གཏུ་བ་ལས་རྣམས་ལོ་ལོང་ས་
 ལས། ཚ་རྒྱགས་ཞལ་གོ་ལྷ་བྱུང་བ་འདྲ། བྱུང་བྱུང་ལེར་བ་ཡིན། དབང་རྟག་གཞོན་བས་ལས་
 བས་ལོ་ལོང་ལས། ཡ་མི་བམ་མི་བ་རྣམས་ལྷུང་རྒྱུ་ལྷོ་ལོ་ལོང་བ་ལས་བ་འདྲ། ལྷུང་ལྷུང་ལྷོ་ལྷུང་ས་
 ཅད་ལ་ཀྱའོ་ལ་ཀྱའོ་ལེར་བ་ཡིན་ལ། ལྷ་རྒྱལ་ལྷ་རྒྱལ། རྟོན་རྩོ་ལེར་འབ་རྒྱལ་ཞེད། ལ་བ་གང་
 དགོ་ཚེ་རྟུང་ལེན་བ་རྟུག། བར་ལོང་རྩེ་ཚོང་ས་འབྱུང་བ་འདྲ། ལ་བ་མཇོ་མཁའ་བྱུང་འཚོམ་རྟུག་
 ལེན་བ་རྟུགས། དེའོ་ལམ་མཚོན་གཡོས་རྩུ་འདྲ། ལ་བ་འབྲེ་དུས་བྱུང་འཚོམ་རྟུགས་ལེན་བ་རྟུག།
 ལྷུང་རྟོག་མོང་བཅད་གཡོས་བ་འདྲ། ལ་བ་གཡོས་དུས་བྱུང་འཚོམ་རྟུགས། དེའོ་རྩོགས་རྩུ་

ལས་ལ་བབས་ཞལ་ལ། རྟོ་ལོ་ལམ་ལཱ་ལི་བདག་པོ་དང་། རྟེན་རྒྱུད་གཅིག་ཡང་གཞིན་མ་ཚུངས་ལ། ར་
 རྟེན་ཕྱོགས་ལྷ་ལས་ལ་བབས་ཚེ། རྒྱ་ཚོ་ལོ་ལམ་ལཱ་ལི་བདག་པོ་དང་། རྒྱ་བ་རྩུབ་རྩུ་ཅིག་ཡང་འཕུང་
 མ་ཚུངས། ར་རྟེན་ཕྱོགས་ལྷ་ལས་ལ་བབས་ཚེ། རྒྱ་ལོ་ལམ་ལཱ་ལི་བདག་པོ་དང་། རྟོང་རྟོག་ལམ་རྒྱལ་
 མ་ཚུངས། རྟེན་ཕྱོགས་ལྷ་ལ་རྒྱ་ལོ་ལམ་ལཱ་ལི་བདག་པོ་དང་། མཛེ་ལོག་གཅིག་ཡང་དབས་མ་ཚུངས།
 ལྷ་རྒྱ་ལྷ་རྒྱ་ལི། ལྷ་ལ་དབའ་ལོ་ཚག་པ་དེ། དཔོན་བཟང་རའི་ལ་ལུལ་ཡིན། མདའ་ལ་ལུལ་མཚོ་
 གྲིལ་བ་འདི། དཔོན་བཟང་རའི་ལ་ལུལ་རྒྱལ་མིན་ལ། འཕམ་ལམ་ལས་གོང་ཆར་ཟིམ་ཟིམ་བབ་མི་དེ།
 པོ་བཟང་རའི་ལུས་ས་ཡིན། ཨ་རྟེམ་ལུམ། ཨ་རྟེམ་མར་དམར། ཨ་རྟེམ་དཀར་འཕྲག་པའ། ཨ་
 རྟེམ་མཛེ་བདག། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བརྩམ་ལོ་ལྷ། ཚོད་པག་མེད་ཀྱི་ཚོས་ལེ་ལེ། བདེ་བ་
 ག་ཤེགས་ས་བཀའ་ར་ར་ག། མ་ལི་རྩམ་རྩུག་དེ་འི་འི། ལོ་མ་ལི་བརྗེ་རྩི་རྩི། ལྷ་དཀོར་ཅིགས་པའ་
 འཕའ་རྒྱས་ས་ལོ། ཨོ་རྟེམ་དག་སའི་མཚོས་ལོམ། ལྷི་མའི་དང་ལ་བདེ་ལེག། ལྷ་ཀྱུ་ལོ་ལྷ་རྩེ་
 ལེག། བདེ་ནས་དབང་ཤག་ལི། དང་པོ་དང་པོ་གནས་ས་འི་ལས་ལུང་བའི་མཛེ་རྒྱན་རྒྱས་དོང་ཕོ་
 ལི་ལ། ལྷགས་ལ་རྟོང་རྟོག་གཞིས་ཀྱིས་ལྷི་ལ་ལྷགས། རྒྱ་བ་མེད་རྩུང་ལོངས་ཤེས་བས། དབའ་
 ཚལ་ཚན་ལ་ལྷགས་འཚལ་ལོ། ལེག་རྟོག་མེད་རྩུང་འཛུལ་ཤེས་བས། ལོར་ཚལ་ཚན་ལུང་ ལུ་རྟོག་
 མེད་རྩུང་སྲག་གྲགས། ར་རྩུལ་ཚན་ལུང་ ཚོ་ལྷག་མེད་རྩུང་ལོམས་འཕྱུར་འཕྱུར། བར་དོས་ཚན་
 ལུང་ ལམ་ལས་རྒྱ་བ་དཀྱིག་ཤེས་བས། དེ་ཡིང་བར་དོས་ཚན་ལ་ལྷགས་འཚལ་ལོ། གང་གིས་རྟོང་
 བའི་རྒྱ་བ་ལེགས། ལྷས་གསུམ་སངས་རྒྱས་ག་ཤེགས་པའི་རྟེ། ཚོ་གཅིག་དམག་དཔོན་འབད་ཅི་
 ལྷག། ལྷགས་མོང་བརྩུགས་པའི་ལྷད་ཅིག་ལྷག། ཚོ་གཅིག་ཨོལ་རྟོག་དམ་ཚེ་ལྷག། ཐག་པ་ལྷག་
 པས་ལྷད་ཅིག་ལྷག། ཚོ་གཅིག་ལོར་དཔོན་འབད་ཚེ་ལྷག། རྒྱ་བ་འཕུང་བས་ལྷས་ཅིག་ལྷག།

ལྷགས་མོང་ཟང་གིས་སྤྲུབ་པ་དེ། བཟང་རྟོག་པ་ལ་མེ་ཟེར་བ་ཡིན། མ་ལ་པ་ལ་གི་སྤྲུབ་པ་དེ། བཟོ་
 བཅའ་ཚེན་ཟེར་བ་ཡིན། བར་དུ་ཤའི་སྤྲུབ་པ་དེ། ཤའུ་ཐབ་པ་ཟེར་བ་ཡིན། ལ་མ་ཤུ་མོ་རྣམས་ཀྱང་།
 མཛེ་ཐོབ་བར་འགྱུར་ཅིག། མོ་ཟླ་དོ་མགོ་མོ་ཟླ་དོ་མགོ། མཛེ་གིས་དབང་ཐོབ་ལ་བར་འགྱུར་
 ཅིག། མཛེ་ས་ལྟེ་ལེ་ལྟེ་ལེན་ལྟེ་རྩ། དེ་བཅས་ཚང་ཚོད་ཡིན། ཚོས་ཚོད་དོས་མོ་དོ་གོ་དོས་གསུམ།
 དགའ་བའི་མེད་ལ་ལ་སོང། མེད་གའ་བའི་མེ་ཡང་དབུལ་ལ་སོང། བས་ཤོན་གྱིས་དམ་ཚིག་ས་
 གསུང་། དཔོན་བརྟེན་གྱིས་རྟེན་འབྲེལ་བ་སྤྲིག་ས། མཛེ་ཐམས་ཅད་ཚོས་རྟེན་དུ་སྐྱོང་བའི་
 གནས་ལོ་བཟང་པོ་རྣམས་ལ་ལ་ཤུ་ལོ། དེ་བཅས་བཀྲིས་ཡིན་པ། ལྷ་རྣམས་ལྷ་རྣམས་ཀྱང་ས་ཀྱུན་ལ་ལ་མེ་
 ལ་བཞི་བ་སྐོར། སྐོར་བ་སྐོར་བའི་བཀྲིས་ཤོག། མོན་ལ་ལ་ལྷུང་ཚོང་བའི་སྐོར། སྐོར་བ་བྱེད་ཀྱང་
 རྐྱོང་དཔོན་གར་བའི་བ་སྐོར། སྐོར་བུ་ཐུག་ཤིང་བཅའ་བཅའ་ལྷུང་ཤུ་མོ་ལི་བ་སྐོར། སྐོར་བུ་
 ཚོས་སྐོར་ལྟེ་ས་ལ་ལེས་བ་སྐོར། སྐོར་བུ་ལམ་ལྷུང་ཤུ་མོ་ཐུག་ཤིང་བཅའ་བཅའ་བའི་བ་སྐོར། སྐོར་བུ་
 རྒྱ་ཚོ་བའི་ལི་ག་ཤོགས་པའི་བ་སྐོར། སྐོར་བུ་ལྷ་ལི་རྣམས་གྱིས་ཟླ་བ་ལྟག་ཤིང་། ཤུད་པ་ཤུད་
 པའི་མུ་རྟོ་རྣམས་དཀའ་ལྷོད་ག་ཤུད། ག་ཤུད་མུ་རྟོ་ལོ་རྣམས་གྱིས་མཐའ་ཡང་ཀྱགས་ས།
 དུགས་དུགས་མུ་རྟོ་བཀའ་བཀའ་རྣམས་གྱིས་བཤེལ་ས་ཅོང་གཚོག། ཚོག་པ་ལ་ལའའ་ལི་རྣམས་གྱིས་ལོག་
 པ་སྐབས། བསྐབས་ལ་རྩེ་ས་དང་བེཚོགས་དོང་ལ་དགའ། རྒྱ་དང་རྒྱུ་ཤིང་ལ་དགའ། ཤིང་
 དགའ་དོང་དགའ་བཀྲིས་ཤོག། རྒྱ་གར་ཟླ་དོ་མཛེ་ཤུ་ར་ཤིང་ཟླ་དུ་རྒྱ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ། ལྷ་མ་དག་
 དབང་ཚོས་རྒྱས་རྟེ་ལ་དགའ། འགྲུག་པ་ཀྱུན་ལས་རྒྱ་ལ་དགའ། ཉ་དགའ་རྒྱ་དགའ་བཀྲིས་ཤོག།
 ལོ་རྟེ་དཔ་མ་ ལྷ་ཤུ་ཉི་ཐའ་ཤིང་ལགས་ཉེ་སྲ་རྒྱ། ཟླ་མོ་སྤྱི་རྒྱང་ལྷུ་ཉི། ཐམ་དབང་གསུམ་དུས་
 ཤིས། དཀོན་གཉེར་དུང་ཀར་ལྷུ་ཉི། ལྷ་གང་དབང་གསུམ་དུས་ཤིས། མོ་ཚེན་ཟླ་དུང་ལྷུ་ཉི། ལྷ་

དེ་དབང་གསུམ་དུས་ཤེས། བར་རྩོམ་ཡིང་བར་ལུ་རྟེ། རི་མོ་དབང་གསུམ་དུང་ཤ། ཉང་ཉང་ཤྱིང་
 ཤྱིས་ཤྱིང་ན། སེམ་ཚན་དབང་དུང་ཤ། ཉང་ཉང་ཤྱིང་ཤྱིས་ཚན་ན། མཚོ་གསོང་དབང་དུང་ཤ།
 ཤྱི་ཀར་རྟེན་ལེས་བཏང་བཞེས། །ཤེའི་སེམས་ལ་རྩོམ་ཤེས། ལུ་མོའི་ཉམ་ལ་དང་ཞེས། ཡི་
 རྒྱང་བརྩོམ་ཡིང་དབང་མོ། ཏྲག་མག་ཟེགས་ཤྱིས་འཕོ་ན། ཏྲག་མའི་འཕམས་ལ་དུང་ཤ། ཟེག་མོའི་
 དབང་ལ་དུས་ཤ། །ཤོ་ཏར་མེ་བ་ཚན་མོ། ཏྲ་བ་མོ་ཡང་ལེགས་ཞེས། མོ་བ་ཀག་ཡང་ལེག་ཞེས། བ་
 དེ་བཤིས་གོ་མང། བར་དུད་ཐང་མེད་ཚོ་རྒྱ། མར་མོག་ཨ་ཚེ་ལ་བ། རོང་གོར་བྱའོ་རྒྱུ་ལ། ལྷུ་མ་
 མོག་ཀར་མའི་མིང་དུ། ལྷུ་ག་བ་རྟོར་རྟེ་རྒྱུ་ལ། ཨ་ཚེ་ར་ག་ལ་ལོ། ལུ་མོའི་རྒྱང་རྒྱང་ལུ་ལོ། ལྷུ་མོ་གོ་ཤི་
 ལམ་ལོ། ལམ་ལ་བྱེ་བོ་བྱེ་བཞེས། ལུ་མོ་ལྷང་བེ་ལུ་ལོ། ཚོ་ལ་བཅུ་བཟུག་ཞེས། ལྷུ་མོ་བའང་བར་
 ཡུར་ཤྱིས། མ་ལུ་བ་རང་གའ་དོ། སེམས་བ་ཡ་ལེ་ཡོ་ལེགས། ཞོང་བེ་ལུ་དང་གྲ་དུ། སེམས་མོག་ཡོ་
 ལེགས་ཡོ་ལེགས། ཤོ་བེ་ཞིང་དང་གྲ་དུ། ལུ་མ་ཏར་བར་ཟེས་ལ་ཤྱིས། གསེར་ཤྱིས་མཚོད་རྟེན་
 བཞེང་ལ། ཞབང་རིམ་རྩོམ་ཤྱིས་རྟོར་ཞེས། ཤོ་མ་ཞུ་མ་མ་ཤེས། ཞལ་ལ་མར་བོ་ཚམ་ཞེས། ས་
 གར་ལུ་མ་ཤྱིས་རྟོར་ཞེས། བརྟོར་བ་གཡས་དུ་རྟོར་ཞེས། གཡས་ཤྱིས་རྟོར་བ་བདག་གཞེས།
 བརྟོར་བ་གཡོ་བ་དུ་རྟོར་ཞེས། གཡོ་བ་ཤྱིས་རྟོར་བ་བདག་ཞེས། གཡས་རྟོར་གཡོ་བ་རྟོར་ང་ཞེས།
 ལུ་མ་ཤྱིས་རྟོར་བ་བདག་ཞེས། ཨ་ཉང་ཉང་འི། ལུ་མས་རྟོར་ལྷུང་འོར་ལོགས་ལྷུ་མི་འདེ། ཨ་བ་མའི་
 ལྷུས་དུ་ཨ་བ་བ་ལྷུ་བ་ཡི་བལ། ས་བལྷུ་བར་རབ་ལྷུང་ཐིམ་མི་འདེ། ཨ་བ་མའི་ལྷུང་དུ་ཨ་བ་མ་ཐིམ་
 བ་ཡི་བལ། ཨ་བ་མའི་གལ་ལྷུ་མ་ཨ་བ་མའི་གལ་རྟོམས། བཤིས་བདེ་ལེགས་ཚོང་བ་ཡི་བལ། མ་ཉ་བ་
 ཉམི་ རྟོ་བའ་ཡི་བལ་ལྷུས་ལྷུང་དུ། བཙེམ་ལྷུ་བ་ཤྱིས་ལྷུང་བ་བ། ཤྱི་རྟོ་བ་རེ་ཞི་དུ། ཤིང་དགར་རར་
 ལྷུས་བའ་ལོ། ལས་མོ་ཚིག་ཚར་རས་མའི། །ཤས་བ་དབུ་ལོང་དུ། ཏུས་ཤེས་མ་ཚོས་རྟོར་ལས་

བས་རྩེ་ལུ་མཚན་དཀྱིའ་ཡིས་ཤོད་པས། ཚེས་སྐུ་ཀུན་བཟང་ཡབ་ཡུམ་སྟེ་འི་ཕུག་དུ་ཉལ་རྩེ་
 ལུ་ལ། དང་སང་ཨ་ཡུའི་ཤོད་པ། འཚེ་མེད་ཚོ་ཡི་སྟེ་འི་ཕུག་དུ། རྒྱ་མོར་ལུང་ཤོད་ཤི་ཤོ་བ། བཙམ་
 ལྷན་པ་ཀྱུ་ཐུབ་པ་ལ་སྟེ་ལ། རྒྱ་བཀའ་ཤི་ཚོར་ལྷོ་བ། རྩེ་བ་པ་ལ་འཇམ་པ་ལ་སྟེ་འི་ཕུག་དུ་ཉལ་
 རྩེ་ལ། ཤི་ཤོ་རྟགས་ལ་འི་ཤོད་པ། ཡིད་དམ་ཐུགས་རྩེ་ཚེ་བ་ཤོད་པ་ལུ་ལུ་ལུ། སྟོང་ལོང་ཙམ་གྱི་
 ཤོད་པ། ཡི་དམ་ཕུག་ལ་རྩེ་ལུ་ལུ། བདེ་བ་ཙམ་གྱི་ཞིང་འམས་ལྷན་བ། བཙམ་ལྷན་ཤོད་པ་མེད་གྱི་
 སྟེ་འི་ཕུག། ཟང་མོད་ག་དམ་ལ་གྱི་ཤི་ཤོ་བ། ཨོ་རྒྱལ་པ་རྩེ་འི་སྟེ་འི་ཕུག་དུ་ཉལ་རྩེ་ལུ་ལ། དེ་རྩེ་ལུ་
 བའི་ཐུགས་དང་ལྷི་བ་གྱི། རྒྱལ་པ་སྟོང་མའི་བྱ་ཟང་བས། མི་ལོར་འཁོར་དང་བཙས་པ་ཐམས་ཅད་
 ཡང་། ཨོ་རྒྱལ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་བུ་བ་སྟེ་ག་ཤོད་པ་ལག་མགས་ལ་མི་དུས་ཚད་ཚོ་བ་ཚལ་གཞོན་པ་
 ལྷི་ལི་སྐར་འབ་བཟུང་དང་ལང་ལྷེ་བ་དགུའི། གཞོན་པ་ཐམས་ཅད་ལྷི་ལ་སྟོ་ག་འལུར་བས། ལྷི་ལི་
 དེ་ལོ་ལུ་བ་ལ་ཚར་ཞི་བ་བས་ཀྱང་། མི་ཚོ་རྩེ་བ་ཤིང་བས་ཀྱང་། རྒྱ་ཚོ་རྩེ་བ་བཞེ་བ་བས་
 ཀྱང་། བསམ་བའི་དོན་རྣམས་ཐམས་ཅད་ལུ་བས། རྒྱ་ཚོ་ཉི་བ་རྩེ་དང་ལ་བས་ལུགས་པ་ལ་
 གཞོ་ལ་བ་འདེབས་ལ། ཨ་རྒྱ་ཨ་རྒྱའི། བདག་གིས་ཤི་བ་ཙམ་པ་མའི་གཙོ་རྒྱལ་བས། བསགས་
 བསམ་ལོར་ལ་སྟེ་འི་ཤོ་མེ་ཐམས་པར། རྒྱ་ཤི་བ་ཚེ་ལས་ལུ་བའི་དེ་ལོ་ལུ་རྣམས་ལས་ཉལ་རྩེ་
 ལུ་ལ། ཀུན་བཟང་དོར་སེམས་ག་ར་བ་ཤི་འཕྱིང་། ཨོ་རྒྱལ་པ་རྩེ་ལོ་ཚོ་རྒྱལ་དང་། རྒྱུད་པ་ལ་ལོ་
 དོན་ལུ་བ་ཚེ་བ་རྩེ་ལྱིང་། ཙུ་རྒྱུད་བྱ་མའི་སྟེ་འི་ཕུ་ལུ་ཉལ་རྩེ་ལུ་ལ། ཨ་རྒྱ་ཨ་རྒྱའི། བདག་གི་ཉི་
 བས་ཨ་མ་ལུ་བས་ཀྱི་བསགས་པ་ལ་ལོར་ལ་སྟེ་འི་ཤོ་མེ་ཐམས་ལས། རང་ཁོར་མིང་ལ་སོ་དང་བས་འལུ་
 བལོར། སངས་རྒྱས་ལམ་མཁའ་འཁོར་བའི་སྟེ་འི་དང་། ཤི་ག་འཕྱི་བ་འམར་རྣམས་གང་བའི་སྟེ་རྣམས།
 སེམས་པ་ས་ཞི་གང་བའི་ལུ་ཚོ་གས་རྣམས་ཀྱིས་ལུ་ལུ། དེ་རྩེ་ལུ་ལའི་ཐུགས་དང་ལྷི་བ་

བཟང་ལ། གོལ་བལ་རྒྱལ་པོས་ལེགས་ཤར་འདོན་བྱུང་ཡོ། སམ་དང་གོང་ཉམ་དང་འདིར་ཞུགས་
 ཞལ་འཛོམས་རྣམས། ཉེ་ཉེ་ མཛེད་ག། མཛེད་ག། འབྲེལ་འབྲེལ་འབྲེལ་འབྲེལ་འབྲེལ་འབྲེལ་ དར་དང་གས་
 ཆེན་ལྷན་ཆེད་གོམ། རྒྱ་དང་གོས་ལྷན་དམ་བཟ་གའི། ག་ག་བཟ་ཉེས་ཀྱིས་དམ་ཡུལ་དམ་ཡུལ།
 རྗེ་དང་ཞགས་ཀྱང་བོ་བག་ག། བོ་བཟེས་ཀམ་བོ་ག་བོ་ག། རྗེ་འི་རྩོམ་པའི་རེག་ལ་ཡིན། ད་ལྟ་དམ་
 བཟ་འི་དྲ་ཡང་རྩ་ལེ་ལྷ། དེ་འདྲའི་རྣམ་ཉེ་འབྱུང་བ་ཞིག་གི་རྗེས་པའི་ཕྱིར། གཞགས་ཅིག་དང་
 ཉེས་རྩོག་རྩི་མ་རྩོགས་སྦྱང། གཞགས་སུམ་དང་ཞིབ་རྩོག་རྩིབ་རྩོག་སྦྱང། གཞགས་དང་རང་རྩུང་རྩོ་
 རྒྱན་ཚོ་གཏོ། ༡ འཕེན་ཐེངས་སྤྱང་སྤྱང་དེའི་ཡིན་ན། འབར་ས་འི་བམ་རེ་ནས། རྒྱ་གར་རྒྱུ་དྲུ་
 མཛེ་ཤར་ར་ད། བོད་རྒྱུ་དྲུ་རྒྱུ་ཤར་ལྷ། རྩོ་རྒྱུ་དྲུ་མདག་ལྷེ་ག་ལྷེ། མོ་རང་གི་བུ་མོ་གཡའ་
 སམ་དང་དགའ་སམ་གཉིས་ཀྱིས། ཅིས་བ་རྗེས་པའི་མའོན་ཤེས་དེ་ཞུས་ནས། རྒྱུ་ལྱི་དོད་
 ཚགས་གཡའ་མ་ར་བཟྱེ་དེ་རེད་མ་རྒྱུད་གསུམ་ལ་ཉིབ་རེ་གར་ས་མེད་འོང། དེ་ནི་རྩོན་པ་ལྱོད་ཀྱིས་
 གཞིགས་པར་ཞུ་མོ་སོ། དེ་ནས་མ་རྒྱ་ལེའི་འཁོར་དྲུ་ཡོད་པ་ནི། རྒྱ་ལི་མཚོ་ཏོག་རྣམས་རྒྱལ་
 དང། བག་རྗེས་ལྷོ་གཏོ་རྣམས་རྒྱལ། རྩིབ་གིས་བཟང་ལེར་རྣམས་རྒྱལ། རྒྱུ་ལྱིས་བཟུང་སྤུང་སྤུང་
 རྣམས་རྒྱལ། རྗེ་དྲུ་ཐེག་ལོར་རྣམས་རྒྱལ་བཙས་ལུ་ལ་རྒྱས་པ། ལ་ལ་ལ་ལ་ལ། ལེན་གསུམ་རྒྱལ།
 ལ་གི་དགའ་ལྷན་ཉེན་ལོན་པ་ན། སངས་རྒྱལ་སྤུན་གཅིག་རྒྱ་ཡིས་དོན་ལ་འགོངས། དེ་ནས་
 མོ་རང་རྩོ་གཉིས་དང་འཁོར་ལུ་ལེའི། རྒྱ་མ་རྒྱ་རྒྱལ་མོས་རྩོ་མཛོད་པའི་སེམས་ཅན་ལོ་རྣམས་
 ལ་པན་པའི་རྩི་དྲུ་མཛོཾས་གསུང་དྲུ་གསོལ། ཞེས་ལེན་གསུམ་གྱིས་བར་དྲུ་གསོལ་བ་དཔག་དྲུ་
 བཏབ་པ་སོ། འཁོར་པོག་ཆེན་པོ་ལྷུང་གི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་རྩོ་ཚོས་དེ་ཉམས་སུ་བྱངས་ནས་
 ཡོད་པའི་ཚོ་ གཡའ་མ་ར་བཟྱེ་འཛོ། ཉ་ ད་མཇུལ་སྤུལ་བལ་པོགས་གསུང་ནས། མ་རྒྱ་རྒྱལ་

མོ་མ་སྐད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་མི་ཚག་ཚག་བཏང་། རྒྱ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་གཟུགས་ཏེ། རྒྱ་གདམ་རྒྱུ་གཟུགས་ཐོབ་
 བོ་མ་ཐོང་བས། རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་བའི་མཉམ་འདེ་ལུམ་ལོ། རྒྱ་ལོ་མོ་མོ་སྐྱོ་ག་བརྒྱ་ལོ་མོ་མ་གཞི་ལ། རྒྱ་
 རྒྱུ་ཚག་ཚག་ལེག་བའ་གཏང་། རྒྱ་བར་ཟེ་ལུ་བརྒྱུ་འུ་མ་བརྒྱུ་ཅན། རྒྱ་མ་རྒྱུ་མོ་གིས་སྐྱིང་
 འུ་མོ་བཞི་ལ། ཅ་ རྒྱ་གཉེན་རྒྱུ་མི་དེ་བའ་བརྒྱུ་དང་། བག་སྐྱོ་ཉི་ལྱི་མཉམ་དུ་བྱས། བོ་ག་
 ཚེ་བོ་ག་རྒྱུ་ཚོ་གས་ལ་འབྲུམ་རྒྱུ་ལ་མཚོ་བའི་དེ་མོ་ལ། གཡའ་མ་ར་ཚོ་བའི་བར་མཚོ་ད། མཉེས་བྱ
 ད་མཉམ་ལོ་ག་རྒྱུ་འདི་ལུམ་བས། རྒྱུ་ལ་མཚོ་བའི་བར་ཚད་མི་བརྒྱུང་ཞིང་། བོ་ག་ཚེ་བོ་སྐྱོ་མ་
 དགོངས་ལ་ཚོ་གས་ལ་དང་། བོ་ག་བརྒྱུ་ར་མི་གཞི་བརྒྱུ་རྒྱུ་མི་བཞགས་ཅིང་། བར་རྒྱུ་བརྒྱུ་ཅིང་
 བོ་ག་རྒྱུ་སྐྱོ་ལ་བར་ལོ་ག། རྒྱུ་རྒྱུ་མཉེ་མཉེ་བའི་མིང་འཇུམ་འཇུམ་རྒྱུ་བ་རྒྱུ་ལ་སྐྱོ། ལོ་ག་ལུས་བ
 དང་མཚོ་མཚོ་དེ་ལ་དམ་དང་བཅས་ལ་བའི་དེ་གསུངས་མོ། རྒྱུ་མས་ལ་མཚོ་བའི་འབྲུམ་ཡིན། གུ་བ་
 གི་རྒྱེ་ག་བ་འདི་གིས་མཚོ་ག། རྒྱུ་མོ་མཚོ་ཡི་བར་ཚེ་བ་ཡིན། རྒྱུ་ལ་བཏང་བ་འདི་གིས་མཚོ་ག།
 ལག་བ་མཚོ་ཡི་གོང་ཐག་ཡིན། དུག་དུ་དམ་བ་འདི་གིས་མཚོ་ག། འབས་རྒྱུགས་རྒྱུ་ཡི་འབེབས་
 ཚེ་བ་ཡིན། འུགས་དུགས་རྒྱུ་བའི་གིས་མཚོ་ག། བོ་ག་རྒྱུ་རྒྱུ་མཚོ་བའི་མཉམ་ལེན་ཡིན། མེང་
 འཚིབས་བྱས་བ་འདི་གིས་མཚོ་ག། རྒྱུ་ཚུ་མཚོ་བའི་རྒྱ་མཚོ་དེ་ཡིན། དམ་རྒྱུ་དེ་རབ་བ་འདི་གིས་
 མཚོ་ག། སམ་རྒྱུ་མཉེ་མཉེ་ལེ་རྒྱུ་བས་འདི། བར་བར་གཡུག་བ་འདི་གིས་མཚོ་ག། ལུ་བ་ཚོ་ག་
 མཚོ་བའི་འུར་ལག་ཡིན། ལུ་ག་ལུས་མེད་བར་རྒྱུ་ལ་བས་མཚོ་ག། རྒྱུ་རྒྱུ་མཚོ་བའི་དུད་ཚི་མི་ཡིན། ཅ་
 རྒྱུ་ག་ལྷོ་ག་ལྷོ་བ་འདི་གིས་མཚོ་ག། གཉིས་ཀང་རྒྱུ་མེ་ལུར་བ། མཚོ་རྒྱུ་འགྲུམ་ལ་འདི་གཉེན་ཡོང་
 དོ། ཐབས་དང་ལོ་གས་རབ་རྒྱུངས་རྒྱུ་དེ་བ། ལུང་མེ་མས་དུད་ཚི་མི་རོ་མཚོ་ག་འདི། མ་རྒྱུ་རྒྱུ་མོ་
 རྒྱུངས་ལ་དང་། རྒྱུ་རྒྱུ་མཚོ་གས་རྒྱུ་ལ་འདི་བས་འབྲུང་། རྒྱུ་བ་རས་གཞི་གས་ཀྱིས་རྒྱུ་ལ་བ་ལོ།

དབང་ལུག་ཚེབ་པོ་རྣམས་པའི་ལྷ་དེ་ཡི་འོ་ མཛོ་གཟུགས་གཡང་མར་རྩེ་ཡང་ས་བའི་ཚོ། ལ་རྒྱ་
 རྒྱལ་མོ་བཅི་བའི་རྣོག་ལ་ཐུག། དེ་ཡི་ཁྱེད་ཀྱི་མཛོ་ཚོས་ལ་གསུང་ན། ལ་རྒྱ་རྒྱལ་མོ་བདག་གི་
 བཅི་བར་བརྟུང་། ཞེས་མ་རྒྱ་རྒྱལ་མོས་ཀྱང་དང་། ཡང་རྒྱལ་བ་ལྷོ་ལྷོས་ཀྱི་དགོངས་བཤམ། བཅི་
 བར་ཐུགས་ལ་སྟེང་ཡང་རྩེ་ས་ཞིང་། རྒྱལ་བ་ལྷོ་ལྷོས་ཀྱི་གསུང་བཤམ། མ་རྒྱ་རྒྱལ་མོ་ཁྱེད་ཀྱི་བསམ་
 རྩོགས་བར་བྱོ། ད་མཇུག་ལྷུ་ལ་བཤམ་ཤིགས་གསུང་ནས། ཚོས་སེམས་མེད་པའི་རྣོག་ཡར་བམ།
 ལྷིང་རྩེ་མེད་པའི་རྣམས་མ་རྣོག་ཡར་མེད། ལྷི་བ་ལྷུ་བས་མེད་པའི་རྣམ་ཚུལ་ཚུ་ལ་པོས་དང་། ཐུགས་
 རྩེ་རྒྱུང་བའི་ལྷུང་དང་བཤམ། དབང་པའམ་མེད་པའི་རྣམ་དང་ལྷོ་རྣམས་ཤིགས། ལ་ལ་ལ། རྩོམ་ཚོ་མེད་
 པའི་བྱང་བྱང་བཤམ། སོ་བ་རྩོམ་བའི་རྣམ་ཤིག་ཐམས་པའམ། ཡར་རྩོམ་དམར་ཉི་རྩོགས་བྱང་མེད་བ་
 རྩོམས་པའི་སམ། བཛོ་མ་བའ་ཚེབ་བ་ལྷུ་མོ་བ་རྒྱ་བཤམ། དང་རྒྱལ་ཚེབ་བ་ལྷུ་མོ་ལྷུ་བཟང་བཤམ།
 སྤི་ཡི་བྱང་ས་མེབ་རྩོགས་ཤིག་བལྷོ་ད་ཡང་ས་རྩོམ་ཤིགས། སེམས་བྱི་འེད་བ་དེ་ལྷུ་རྒྱུང་
 སངས་རྒྱལ་རྩོམས་བམ་ཤིགས། མཐོ་བའ་དམེད་པའ་ལྷུ་རྒྱུང་ཡི་བ་ཚེ་ཅིག་ཐམ། ལྷམ་རྩོག་མེད་བ་
 སངས་རྒྱལ་བ་རྩོམ་པམའ་ཚོས། བལྷལ་བ་མེད་བ་རྣམས་བྱང་བ་རྒྱལ་པོས་ཡིན། ཤེས་པ་བ་ཚེབ་བ་
 ལྷུང་དང་བོ་བོ་བཤམ། རྩོམས་བའ་མེད་པའི་རྩོམ་ཚེབ་མེབ་ཁྱེད་ཡིན། རྩོམ་ལྷུང་ས་ལྷོས་མ་རྩོམ།
 ཞགས་ལྷུང་དེ་རྩོམ་བཤོས་མ་ཞགས། ཤོན་ལམ་ལོར་ལྷལ་ཡི་བ་རྩོམ་ཤོན། ཚོ་ཅིག་ལྷུས་ཅིག་ད་
 བཛོ་མས་པའི་ལྱིམས་ཚངས་རྣམས། ཞེས་ལྷུང་ལྷུངས་མ་ཚེས་ཚེས། དོ་ལྷུང་ལྷུགས་རྒྱལ་མ་རྒྱུང་
 ཚིག། གས་ལྷུང་དམ་ཚིགས་མ་རྩོས་ཚིགས། ལྷི་མ་བྱང་གདོག་དམའ་ལྷི་ཡི་བཤུམ་པར་ཤོག། ལྷོ་
 ལ་ལོ་བལྷོ་རྩོ་རྩོ། དམོད་བ་བའི་དུས་རྒྱལ་ལྷུག་རྒྱལ་མ་རྒྱུང་ལྷིམ། མེད་ལ་བའི་དུས་རྒྱལ་ལྷུག་རྒྱལ་
 ལ་རྒྱུང་ལྷིམ། ཡར་རྩོམ་རྣམས་ཤོ་བྱང་བྱང། དམར་རྩོམ་དུང་ལྷོ་བྱང་བྱང། ལ་རྩོ་ ལ་མཇུ་ཅིག་

Wayo, Wayo - Voices from the Past

བསྐྱོད་ཏེ་འཕྲོད་བཟུངས། བཤེས་མོ་ཐགས་པ་འཕྲོད་ཏེ། འཁའ་ལ་དམར་བོ་དཔྱོད་མེད་དེ།
བཀྱིད་མར་ཟུང་བའི་རྟོག་ལྟས། རྟོད་བོ་ཡེར་ཀའ་ཤོག་ཤེས། རྗེ་གཤིང་མཚོང་ས་པོ་འཕྲོད་མེར་
བཤེས། ལྷ་མཚོང་བོ་འཕྲོད་ཤེས། རྟོ་མོ་འཕྲོད་པ་དམ་ཤེས། བྱ་འཕྲོད་བའི་བྱ་མོ་འཕྲོད་བྱ་བརྒྱ་
འཕྲོད་པ་ལྟོང་འཕྲོད་པ།

སངས་རྒྱལ་བརྟན་བདད་བའི་ཕྱིར། དུད་ཀྱི་འཕྲུག་པ་གཞི་བའི་ཕྱིར། འཕྲོད་པ་མེ་འཕྲུག་ལས་
ཞི་བདད་། འབྲུབས་འཁའ་འཇ་གཟུ་རྟོགས་མེད་དེ། སངས་རྒྱལ་བརྟན་བདད་བའི་རྟོག་ཡིན་
བས། ཚེས་གོས་གར་གི་བབད་མེད་དེ། ས་ཞི་རྟོ་ལ་ཕྱིན་ཕྲུགས་བས་རྟོག་ཡིན་བས། རེན་དབྱ
གས་ལ་རེད་ལ་རེད་གཏང་མེད་དེ། དབྱས་དང་བྱ་མོ་གྱུ་བའི་རྟོག་ཡིན་བས། ལྷ་བ་བརྒྱ་བའི་དུས་
བཟང་ན། ད་མི་མིག་མེ་རས་གཏེ་རར་རྟོག། ལ་རའི་རར་རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་བཀྱིས་རྒྱན་འབྲངས། ལྟོང་
ལྟོང་དུ་ལྷོ་ན། ས་བསྐྱོད་ལྷ་བཤེས་རྟོགས། འཕྲོད་པ་མེ་འཕྲུག་ལས། དུད་ཀྱི་འཕྲུགས་གཞི
ན། མཚོན་ཕྱིས་རྒྱལ་བ་ཉམས་པ་འབྲུང་། ཡང་ལྷུ་ལ་དགོང་བརྒྱད་བདད་། དང་ལྷན་ལས་ལོ་
ལྷུ་རྟོག་རྟོ་ལེགས་པ་དང་། ཚར་ཚུད་ལྷུ་འབབ་ན། བྲག་ཤེས་པ་དང་། ལོངས་སྐྱོད་ལྷན་
སྐྱོད་ལས་ན། བདེ་སྐྱིད་དཔལ་ལ་ལོངས་སྐྱོད་བར་འབྲུང་། ཤེས་པ་དཔལ་ལོངས་པ་འདི། ལ་
རྟོ་རྒྱལ་ལོ་སངས་རྒྱལ་བ་དམ་པ་ལོ། ལྷུ་ལོ། ཡངས་སངས་ཚལོ་ལ། ལྷུ་ལོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་